

Tal av Massood Mafan, chefredaktör för kulturtidskriften Baran på Medborgarplatsen den 4 juli 2009.

Irans Kvinnorörelse är inte ett hopp bara för Iran utan för hela Mellanöstern!

Ingenstans i mellanöstern kan man hitta så organiserade kvinnor och aktiva i kravet till jämställdhet än Iran.

Iranska kvinnor har även i senaste händelserna och protesterna haft en avgörande roll. Det behövs ingen forskning eller undersökning kring detta. Bilderna från Iran talar ett tydligt språk. I samma spår blir bilder på Neda en symbol för det Iranska folkets kamp mot Tyranni.

Ett annat exempel om kvinnornas deltagande i kampen för demokrati är den sörjande mödrar . Omvärlden känner till mödrarnas kamp i Argentina, nämligen Mayotorgets mödrar i slutet av 70 talet. Mödrar som deras barn var spårlöst, samlades vid Mayotorget varje torsdag. På så sätt fick omvärlden känna till vad som hade hänt i Argentina. Samma erfarenhet finns i andra länder som har haft diktaturer vid makt.

I Iran denna kamp började med Khavarans mödrar, mödrar som deras barn blev avrättat 1988 när faktisk Mir Hussein Mosavi var statsminister, Tusentals politiska fångar avrättades under bara ett par månaders tid utan advokat. Idag, tjugo år senare, är det fortfarande ingen som har ställts tills svars för massakern.

Sörjande mödrar bildades i samband med protesterna efter valet och för att hedra de som miste sitt liv. Dessa mödrar vill samla varje lördag på 4 olika parker i Teheran. Denna aktivitet ger mer hopp. Hopp att det inte går stoppa protesterna, går inte tysta ner ett folk som lider under ett diktatoriskt styre.

Kvinnor i Iran har sedan 100 år tillbaka varit aktiva i kampen för frihet och jämställdhet, men de har aldrig någonsin varit självständiga. Och aldrig förr har deras krav för förändring haft så mycket stöd hos kvinnorna i Iran som dem har idag.

De dokumenterade publikationerna visar att den första kvinnoföreningen i Iransk modern historia startades i början av 1905. I samband med bildandet av kvinnoföreningar, så kom det ut några skrifter och böcker som skrevs/gavs ut av kvinnor.

Före den islamiska revolutionen var en del kvinnor inte bara aktiva i samhället genom att ha höga poster inom Pahlavi administrationen, utan många kvinnor var aktiv i det politiska livet och framför allt hos oppositionella grupper och partier.

När man granskar kvinnornas roll genom att titta på dem som har suttit i

fängelse under Phalavi regimen och de som har blivit avrättat, så får man en tydlig bild av kvinnor som varit aktiva även på den politiska fronten. Men det som skiljer denna kvinnokamp med dagens kvinnokamp i Iran är kvinnornas ledande roll med i det hela. (Fidaeei grilla rörelsen som var aktiva inom vänster under shah tiden, hade många kvinnor som medlemmar och 1975 när deras ledande figurer blev mördad försatte 6 kvinnor att jobba vidare med gruppens ideal, fram till 1979. Efter revolutionen och i samband med omorganisation så fanns det inte en enda kvinna i den centrala kommittén. Detta var ingen slump.)

Fram till revolutionen och några år in på 80-talet fanns inga ledande kvinnor i de olika politiska partierna i Iran. Detta fastän kvinnor alltid har betalt med sina liv och betala ett mycket högt pris i sin kamp om jämställdhet och frihet.

Bara kort efter den islamiska revolutionen slog civilpolisen till på en flera kvinnliga demonstrationer i Teheran och även i staden Rasht (vid firande av 8 mars 1979).

Khomeini, som med sin populistiska ställning i Paris 1979 lovade frihet och jämställdhet för kvinnor, visade sin sanna sida genom att så fort han kom vid makten ändrade sig, och istället gick mot angrepp mot den kvinnliga kampen för jämställdhet. Det islamiska styret vill att kvinnorna ska vara hemma och utföra sina plikter! Att uppfostra barnen och att följa männens krav, att ge servis till sin make samt att vara en alltid tillgänglig sexuell varelse.

Men kvinnor i Iran vill ha rätten att välja arbete, rätten att välja sin klädsel, rätten att välja sin partner, och rätten att ha samma möjlighet som männen i samhället. Dessa krav bemöts med arrestering och förtryck. Khomeini kom vid makten 9 feb 1979, men hans milis gick i angrepp mot kvinnor cirka några veckor efter, och senare vid firande av 8 mars 1980 slogs polisen till mot kvinnorna. Politiska organisationer tog inte detta hot på alvar. För vänster i Iran kampen mot imperialismen var den viktigaste kamp och frågan om demokrati och mänskliga rättigheter var ett borrligt krav Så blev det att kvinnorna i Iran var dem första som fick smaka på det islamiska styrens brutalitet.

I samband med förtrycket och arresteringarna under 1980 talet fram till år 1988, blev alla föreningar, politiska organisationer och även kulturella föreningar förbjudna, och under dessa år fanns ingen kvinnorörelse som kunde tolereras av det islamiska styret. Istället var det kvinnorna som var trogna mot det islamiska styret som kunde bilda sina islamiska kvinnoorganisationer och tidskrifter. I två av dessa tidskrifter började flera sekulära kvinnor skriva sin syn på kvinnorättigheter och kvinnofrågor med medvetenhet om censurens mur. Parallellt med detta förbud, och att makthavarna ville att kvinnorna skulle stanna hemma, så började kriget

mellan Iran och Irak. I samband med kriget har kvinnorna lidit ännu mer än männen. När männen var ute på krigsfältet var det kvinnan som skulle tjäna pengar fast detta var en önskad situation, samtidigt hjälpte också denna situation kvinnorna att få vara mer aktiva i samhället.

När man tittar lite närmare på kvinnokampen i Iran så upptäcker man faktumet att ingenstans i mellanöstern förs kampen för kvinnors rättigheter så målmedvetet som i Iran. De sekulära kvinnorna försökte skriva i de kvinnotidskrifter som fanns och var tillåtna, alltså de som gavs ut av muslimska kvinnor. De sekulära kvinnorna försökte på detta sätt bilda opinion om dem diskriminerande lagarna. När Khomeini tog makten blev det nu lagligt för kvinnor att gifta sig vid 9 års ålder. Kvinnorna däremot kämpade och lyckades efter några år att ändra äktenskapslagen, och åldern för lagligt äktenskap höjdes till 13 för tjejer och 15 för killar. Allt sedan slutet av 90talet har kvinnor i Iran börjat organisera sig på olika föreningar. I och med tiden började kvinnor under åren 2000 fram till 2005 ställa mera krav för jämställdhet. Detta skedde inte utan reaktion från makthavarna, istället blev dessa kvinnor hotade och arresterade. Men detta hot hindrar inte de modiga kvinnorna att fortsätta sin kamp. År 2006 har mer än 754 kvinnor skrivit under upprop som bland annat krävde: upphävandet av mannens rätt att ha flera fruar ska tas bort, samma rättigheter för kvinnor som för män när det gäller äktenskap, upphävandet av all diskriminering på arbetsmarknaden. Men regimen slår hårt mot fredliga demonstranter och de som protesterar och är kvinnorättsaktivister fängslats.

Kvinnoaktivisterna märks också på de många bloggarna som finns i Iran. Dessa skrivs både på farsi och engelska. Även facebook och twitter har bidragit till utvecklandet till att kunna sprida sina åsikter och krav på nätet.

Bara i Teheran finns det ett 1000tals bloggar och de allra flesta skrivs av kvinnor.

Söndagen den 4 mars 2007 slog polisen i Iran till mot ett femtiotal kvinnor som samlats utanför domstolen i Teheran för att visa sitt stöd åt de fem kvinnoaktivisterna som åtalats för att den 12 juni 2006 ha organiserat en manifestation som förespråkade jämställdhet och upphävandet av kvinnoförnedrande lagar. (som jag nämnde ovan) Makthavarna arresterade 36 av dessa kvinnor.

För att påpeka kvinnornas otroliga kämpar glöd är det viktigt att veta att de iranska kvinnorna inte endast kämpar för feministiska krav och för jämställdhet. Kvinnorna i Iran har en stor roll även i samhälls engagemang, bland annat kämpar de med att hjälpa gatubarn, och att stoppa avrättningar. Under de senaste 5 åren har ett tiotal kvinnor kämpat för att rädda livet på de unga som sitter i Irans fängelse i väntan på att bli avrättade.

I dagens Iran finns det ett 10tals olika kvinnoorganisationer som aktivt jobbar för förändring. Flera kvinnor sitter i fängelset. Nedan skall jag nämna några av dem kvinnoorganisationer som finns inne i landet och deras representanter:

"Förändring för jämställdhet" – leds bland annat av Parvin Ardalan, som förra året fick Olof Palme priset. Hon tilläts aldrig att lämna landet för att ta emot priset.

"Feministiska skolan" – Leds av Noshin Ahmadi Khorasani

"Torget"- Leds av advokaten Shadi Sadr

"Center för iranska advokater" – Leds av nobelpristagare i fred, Shirin Ebadi

"Center för kvinnoorganisation" – Leds av Jila Baniyaghob, som blev arresterad i samband med proteserna efter valet.

"En miljon Signatur" för att avskaffa diskriminerande lagar mot kvinnor, leds av flera bl.a Parvin Ardalan, Shirin Ebadi, Simin Behbahani ...

Vissa av dessa har varit på Sverigebesök vid olika kvinnokonferenser. Shadi Sadr deltog år 2002 i en paneldebatt där hon tillsammans med Anna Lindh diskuterade kvinnors situation i Mellanöstern.

En figur för arbetet gällande mänskliga avrättningar, mot mänskliga rättigheter, är Asieh Amini som deltog år 2004 i ett arrangemang av Svenska Pen och ABF Stockholm i samband med den internationella kvinnodagen. Hon har faktiskt räddat flertal liv genom sina kampanjer mot avrättning. En av de fallen är bland annat Delara Daarabi, den 17-åriga flickan som anklagades för mord på sin fars kusin, hon dömdes till döden och dessvärre kunde inte Asieh trots stort humanitärt arbete, förhindra att Delara avrättas. Hon avrättades för några månader sedan år 2009.

Frågan jag ständigt ställer mig själv är, hur jag kan påverka och stödja dessa kvinnors kamp för mänskliga rättigheter. Gör jag tillräckligt för att stödja dem? Hur kan jag leva med mina skuld känslor?

Gör DU tillräckligt? Vad kan VI göra tillsammans i väst för att hjälpa till och stödja Irans folk i kampen för frihet och jämställdhet?